

Wychodzi codziennie oprócz świąt uroczystych i dni niedzielnych. — Prenumerata w biurze Dyrekcji, Ulica Miodowa Nr. 487 i Kantorach — Obwieszczenia przyjmują się za opłatą od wiersza druku: za 1-krotne obwieszczenie kop. 4, za 2-krotne kop. 6, za 3-krotne kop. 8. — Artykuły nadsyłane do zamieszczenia w Dzienniku nie zwracają się. — Listy przyjmują się tylko frankowane. — We wszystkim co dotyczy Dziennika, należy odnosić się wprost do Dyrekcji.

Prenumerata w Warszawie: Rocznie rs. 8. — Półrocznie rs. 4. — Kwartalnie rs. 2. — Miesięcznie kop. 67. — Bez odnoszenia w biurze Dyrekcji prenumerata nie przyjmuje się; — Numer pojedynczy kop. 5. — Za odnoszenie do domu opłaca się miesięcznie kop. 5. — Na prowincji na stacjach Poczty w Królestwie i Cesarstwie: Rocznie rs. 9 k. 20. — Półrocznie rs. 4 k. 60. — Kwartalnie rs. 2 k. 30. — Za przesyłkę w kopertach kwartalnie dopłaca się rs. 1.

Rok 2.

SPIS RZECZY.

DZIAŁ URZĘDOWY. — Komisja Rząd Ośw. Publ. **DZIAŁ NIEURZĘDOWY.** — Warszawa: Przegląd polityczny. — Komisja likwidacyjna. — Wychodzący. — Nowe państwo polskie. — Komisja klasztorna. — Sekularyzacja dóbr kościelnych. — Encyklika. — Wyjazd Wiktora Emanuela z Turynu. — Zamknięcie zgromadzenia w Moskwie. — Komisje weryfikacyjne. — O wystawach powszechnych. — Bank w Nikolajewie. — *Naturalista.* — Odpowiedź p. Konickiego. — Prasa polska za granicą. — Austria. — Azja. — Francja. — Hiszpanja. — Meksyk. — Prusy. — Turcja. — Włochy. — Fouque o powstaniu (c. d.). — Kronika. — Fejleton (Teatra Warszawskiego).

DZIAŁ URZĘDOWY

Ś. p. Józef Ciołek Poniatowski, dymisjonowany pułkownik, aktem z dnia 3 Listopada 1844 roku przeznaczył rs. 12,000 na zasiłki dla niezamożnych 10-ciu młodzieńców ze szlachty gubernji Lubelskiej pochodzących, pobierających nauki w zakładach naukowych Królestwa i sposobiących się do służby wojskowej, cywilnej tudzież do przemysłów fabrycznych i ekonomji, od którego to kapitału każdoroczny procent ma być rozdzielany w równych częściach, tytułem nagrody, między 10-ciu uboższych uczniów, którzy, w ciągu roku szkolnego, przez wzorowe sprawowanie się i szczególny postęp w naukach, zasłużyli na pochwałę zwierzchności szkolnej. Komisja Rządowa Oświecenia Publicznego, podając o tem do powszechnej wiadomości, wzywa osoby interesowane, pragnące ubiegać się o pozyskanie nagrody z powyższego zapisu za upłyniony rok szkolny 186³/₄, aby w ciągu miesiąca od daty niniejszego ogłoszenia, złożyli właściwemu Zwierzchnikowi Szkoły dowody następujące: 1) metrykę urodzenia kandydata, — 2) dowód pochodzenia szlacheckiego z gubernji Lubelskiej, — 3) świadectwo ubóstwa, stosownie ulegalizowane, które to dowody, po oceniu ich przez Zgromadzenie Nauczycielskie i uznaniu za odpowiednie, Zwierzchnik Szkoły wraz z opinią o sprawowaniu się, pilności i postępie w naukach kandydata, przedstawi Komisji Rządowej do decyzji.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Warszawa d. 28 Stycznia (9 Lutego).

Telegraf z Londynu przynosi nam następującą treść mowy tronowej przy otwarciu

FEJLETON DZIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

Teatra Warszawskie.

Jednym z najbardziej ożywczych widowisk, było ostatnie przedstawienie p. *Jowialskiego*. Satyra ta, ujęta w ramy komedji, chłoszcząc niemilosiernie przesady, zaresumiałość, próżność i wszelkie gatunki ludzkiego głupstwa — wyszła tym razem, jakby odrodzona z letargu. Rychter, powróciwszy na scenę, objął na nowo rolę dziadusia *Jowialskiego*, i prawil nam swoje bajeczki i przysłowia z przewyborną, typową dobroduszością, w której jednakże mieszczała się i owa, właściwa tego rodzaju postaciom filuterja, co to niby z niechęcia, „ad hominem” jednak, swoje dykteryjki i facecje obraca.

A jakim był tego wieczoru p. *Szambelan Jowialski*, ta prawdziwa parodia ówczesnego szambelanstwa, otaczającego enigmatyczną postać Stanisława Augusta — to już wytlomaczyć zdoła, sam tylko nieporównany genjusz *Żółkowskiego*, który przez intuicję, właściwą wyjątkowym, wybranym przez naturę inteligencjom, zrozumiał najdrobniejsze włókna, z których się składa moralny organizm, takiego typowego idjoty-dworaka, mogącego istnieć tylko w owej epoce!

Któż nie zna *Żółkowskiego* w tej arcy-komicznej, utworzonej przez Fredrę, lecz ożywionej przez niego roli? Któż nie zanosil się od serdecznego

parlamentu: „Układy pomiędzy Prusami i Austrią, z jednej strony a Danją z drugiej, zakończyły się traktatem pokoju. Wiadomości jakie królowa odbiera od mocarstw zagranicznych pozwalają jej bardzo słusznie spodziewać się, że pokojowi europejskiemu nie zagraża żadne zakłócenie. Królowa ubolewa nad długotrwałością wojny w Ameryce północnej, niewzruszenie jednak zachowuje postawę neutralną, i cieszyć się będzie z zawarcia układu pokojowego pomiędzy stronami wojującymi. Stosunki z Japonją są na stopie pokojowej. Położenie rządu japońskiego wzmocniło się. Na nie szczęście powstanie które wybuchnęło przed dwoma laty, wśród pewnej części ludności Nowo Zelandzkiej, dotąd trwa jeszcze. Królowa zatwierdza projektowaną konfederację posiadłości angielskich w Ameryce północnej. Cieszy się ze spokojności panującej w Indjach. Finanse i ogólne położenie kraju, są zadawalniające. Nędza w okręgach fabrycznych, znacznie się zmniejszyła. Pomyślność w Irlandji wzrasta.” Mowa ta zakończoną została uwiadomieniem, iż przedstawione zostaną parlamentowi różne bilety dotyczące się pauperyzmu, patentów i reorganizacji sądowej.

Podług ostatnich wiadomości z Ameryki otrzymanych w Londynie 7-go a sięgających do 28-go stycznia, p. Blair powrócił do Washingtonu; pokojowe jego poselstwo spełzło na niczem, gdyż p. Jefferson Davis postawił niepodległość południa jako punkt wyjścia do układów. Senat upoważnił ministra skarbu do wypuszczenia 200 milionów dolarów w biletach. Jenerał Sherman szedł na Augusta. Rząd związkowy wysłał posiłki wojskom oblegającym Wilmington. Monitory związkowe nie mogły się zbliżyć do miasta z powodu niskiego stanu wody.

śmiechu, patrząc na tę bezbarwną, nacechowaną naiwnem niedołęstwem, fizjognomję — na której osiedliła się jedna tylko idea *fixa*, zamknięta w klateczki i *potrzaski*, do których p. *Szambelan* sadza i chwytą, szczygły, trznadla, ba! i dzwońca nawet! Ale czy spektatorowie podbici ogólnem wrażeniem, dostrzegli nieocenione szczegóły w grze rysów i w poruszeniach rąk, wielkiego komika naszego? Czy ocenili każdy z tych niezrównanych, wystudjowanych pracą, a tak swobodnych i naturalnych gestów? A przecież cała wartość gry *Żółkowskiego*, leży właśnie w tych drobnych szczegółach, któremi artysta ten ubiera, przystraja i, jak ryszunkiem zbroi swój niespożyty, naturalny genjusz.

Pokazało się z ostatniego przedstawienia pana *Jowialskiego*, że gra dwóch znakomych artystów może podnieść i ożywić wszystkie, na dalekim od nich planie, umieszczone zdolności, reszty personele — bo chociaż pp. *Świeszewski*, *Bodurkiewicz*, *Piasecki* i pani *Kurcuszowa*, sumiennie odegrali swe role — nie dostroili ich przecież do wysokości tonu i, że się tak wyrazim, do tego dźwięku prawdy, któremi odznacza się gra *Żółkowskiego* i *Rychtera* w tej dowcipnej satyrze. A już o babuni *Jowialskiej*, trudno wypowiedzieć szczerze i bezstronne zdanie. Nie chcieliśmy sprawiać przykrości p. *Micińskiej* ustawicznym strofowaniem, i dla tego, przez tak długi czas, zostawiliśmy ją w spokoju, myśląc, że aktorka ta wyrobi się i wykształci pod cieniem pobłażania, kryty-

Dzienniki wychodzące w San Francisco potwierdzają wiadomość o ustąpieniu cesarza francuzów, meksykańskich okręgów w Kalifornji jako zakładu za należności francuzkie. Prowincje te mają być zwrócone Meksykowi po spłaceniu tych należności. Podług tychże *dzienników*, p. *Givin* miał zostać gubernatorem ustąpionych okręgów, i oddział wojsk francuzkich miał mu być posłanym. Z drugiej znów strony jak donosi telegram paryzki z 7-go, *Monitor wieczorny* z tegoż dnia, zaprzeczył wiadomości o jakimkolwiek ustąpieniu prowincji meksykańskich Francji.

Podług tegoż telegramu *La Fr.* z 7-go donosi, że rada stanu na posiedzeniu z poprzedzającego dnia, uznała biskupa z Moulins i arcybiskupa z Besançon, winnymi nadużycia władzy.

P. *Drouyn de Lhuys* miał przedstawić nuncjuszowi papieskiemu energiczne uwagi, z powodu winszującego listu jaki ten ostatni napisał do biskupa z Poitiers.

Dziennikarstwo włoskie zajmuje się co raz więcej wyjazdem króla *Wiktora Emanuela* do Florencji. *Opinione* upatruje w tem postanowieniu króla kwestję godności. Nie zważając na ludność turyńską odpowiedzialności za gorszące sceny, które się tam przed tygodniem, z okoliczności dworskiego balu odbyły, spodziewano się jednak, że rada miejska nie tylko pospieszy z wyparciem się i potępieniem tych demonstracji, lecz przyłączy się do uczuć królewskich przez uroczystą protestację. Postawa rady miejskiej i chęć uniknięcia nowych trudności, miały skłonić króla do posłuchania rady swoich ministrów i przyspieszenia wyjazdu do Florencji o kilka miesięcy.

Projekt do prawa o wojsku, jaki rząd pruski ma przedstawić izbie, ustanawia kontyn-

ki; — zdaje się jednak, że próżne były spodziewania nasze. P. *Micińska* widocznie nie ma zdolności dramatycznych, i uczyniłaby lepiej dla sztuki, a korzystniej dla siebie, wróciwszy do opery, gdzie w niektórych rolach i ensemblach — użyteczną być może.

Dziś, przy napływie nowych lub nieznanych na scenie tutejszej artystek — gdy panie *Borawska* i *Biedrońska*, a panny *Gilska* i *Grabska*, gotowe są wzmocnić żeński personel dramy i komedji naszej, możemy już mniej pobłażliwie oceniać zdolność takich aktorek, które ani przez powołanie, ani przez podaną im sposobność do wyrobienia się w rolach różnorodnych, rozwinąć się w żadnym rodzaju nie zdołały.

Rola babuni *Jowialskiej*, jakkolwiek nie zbyt rozciąglą, jest przecież ważną z tego powodu, że jak wszystkie prawie kreacje *Fredry* wyobraża ona typ miejscowy. Takie dobre, słodkie, wierzące tylko w doskonałość swojego męża — *Jegości*, matrony istniały w wielkiej liczbie, powszechnie prawie. w dawniejszem społeczeństwie naszym; dziś gdy one nikną już pod wpływem przeobrażenia obyczajów narodu, godzi się zachować je niezmiennie i przedstawiać w sztuce tak, iżby na te poczciwe czepece serdecznych babuń *Jowialskich*, nie padała śmieszność należna karykaturom samym, lecz nie typom przechowywującym domowe, historyczne niemal postacie z dziejów rodzinnego życia. Trzeba zrozumieć taką kreację w komedji, ażeby ją posza-

gens roczny na 11 ludzi z tysiąca. Wynosiłoby to 200,000 ludzi na stopie pokoju, tymczasem lewy środek, najbardziej umiarkowana frakcja z całej opozycji w izbie deputowanych, uważa iż wielkie czyny ustępstwo rządowi, zgadzając się na 187,000 ludzi. Widziemy ztąd, że opozycja i gabinet dalekiemi są jeszcze od porozumienia się. Zapewniają także, że minister marynarki żąda upoważnienia dla zaciągnięcia pożyczki w kwocie 225 milionów franków, w celu powiększenia potęgi morskiej Prus.

* **Komitet Urządzający w Królestwie Polskim**, podaje niniejszem do wiadomości publicznej, iż Komisja Likwidacyjna rozpoczęła swe czynności i odbywa posiedzenia, w domu Epsztejna Nr. 413 przy rogu ulicy Królewskiej i Wierzbowej.

* *Köln. Z. Bern, 3 lutego.* Sposób w jaki rząd austriacki stara się w tych czasach pozbyć wychodźców polskich, jest, co najmniej, nielojalny tak względem samych wychodźców, jak i względem Szwajcarii. Wielki natłok wychodźców polskich, którzy przybyli w ostatnich dniach z Austrii do Szwajcarii i o których donoszą gazety szwajcarskie, znajduje wyjaśnienie po prostu w tej okoliczności, że rząd austriacki postawił tym wychodźcom kategorię *aut-aut*, dając im do wyboru bądź wydanie Rosji, bądź wyemigrowanie do Szwajcarii. Rada związkowa naradza się dziś nad notą, w której uzalać się będzie przed rządem austriackim z powodu tego postępowania.

* *Schles. Z. Z.* pomiędzy cudzoziemców szukających szczęścia w Meksyku, doznają polacy, według korespondencji *Daily-News*, szczególnej łaski i opieki ze strony cesarza, który w ostatnich czasach, z godną uwagi otwartością, głęboką swoją sympatią dla tego nieszczęśliwego narodu publicznie okazał. Zdaje się, że cesarzowa te same uczucia podziela. Podczas rozmowy z pewnym bardzo znacznym oficerem polskim, cesarz oświadczył w tym względzie, że ma stanowczy zamiar utworzenia nowego państwa polskiego w państwie meksykańskim i że w tym celu, o ile można, jak najwięcej Polaków do rzezonego państwa ściągac będzie. „Wy Polacy,” rzekł dalej, „będziecie używać, w moim państwie zupełnej wolności i swobody, będzie wam wolno obierać, jak to niegdyś było, swoich własnych hetmanów i starostów, znajdziecie u mnie ojczyznę, a ja będę waszym ojcem.” Mówiąc te słowa, dodał z najgłębszym wzruszeniem: „Cierpienia wasze sprawiły cesarzowej nie jedną noc bezsenność.”

* *Goł.* Oddzielna komisja klasztorna w królestwie polskim, ukonczywszy pierwszy period swych działań, t. j. rozporządzenie co do zamknięcia i zniesienia klasztorów, przystąpiła do drugiego periodu, niemniej ważnego — rozdziału pozostałych gmachów klasztornych. Niektóre z tych gma-

chów są nader znaczne, kosztowne i dogodnie do rozmaitych użytków. Do liczby podobnych należą budowle klasztorne księży misjonarzy w Warszawie, czyli jak je tu nazywają, klasztor świętokrzyski. Znajduje się on na Nowym-Swiecie, najlepszej z ulic warszawskich — i zajmuje ogromny obwód, mając wewnątrz, podobnie jak wiele domów tutejszych, bardzo piękny ogród. Gmachy klasztorne służyły nie tylko na pomieszczenie zakonników ale i do wynajmowania; oprócz tego mieściło się w nich seminarjum misjonarskie, przyłączone teraz do tutejszego seminarjum diecezjalnego rzymsko-katolickiego. Ogromne i dogodne lokale misjonarzy, którzy potrafili lepiej do wszystkich innych zakonników urządzać swe interesy świeckie, zwróciły przedewszystkiem na siebie uwagę. Dogodność istniejących budowli pomisjonarskich i obszerność miejsca, pozwalająca dokonywać znaczne przybudowania, podały początkowo powód projektom przeniesienia do tych gmachów tutejszej szkoły głównej, mającej się zreorganizować na uniwersytet warszawski a pomieszczonej teraz w budowlach byłego korpusu kadetkiego. Jednakże projekt ten został zamierzony, dla tego, że z jednej strony potrzebne były do tego znaczne przebudowania, a z drugiej, niepodobna było dać gmachowi owej fasady i stylu, jakie powinna mieć budowla uniwersytecka. Dla tego zdecydowano przeprowadzić do gmachów pomisjonarskich drugie warszawskie gimnazjum męskie, zajmujące gmach byłej akademii medycy i chirurgicznej, naprzeciw kościoła świętokrzyskiego. Jak mówią, podobne przeniesienie gimnazjum, oprócz oddania mu ogromnych budowli, przyniosło nadzwyczajną korzyść pod względem pedagogicznym. W dawnym lokalu gimnazjalnym można było mieć tylko siedm audytorjów, podług liczby klas, co zmuszało do cierpienia klas o 120 uczniach; w nowym domu okazała się zupełna możność utworzenia kursów paralelnych, z czego bezwzględnie skorzystano. Oprócz tego, w nowym lokalu wydzielono mieszkania dla niektórych nauczycieli i urzędników dyrekcji naukowej. Pozostały po drugim gimnazjum gmach, oddano na pomieszczenie ruskich: gimnazjum 7-klasowego męskiego, cztero-klasowego progimnazjum żeńskiego i kursów przygotowawczych. — Przy przebudowywaniu cel klasztornych, w gmachu misjonarzy, znaleziono dwie izby, do których jeden wchód był zamurowany i dokąd dostać się było można przez szafę, przystawioną do ściany i zasłaniającą drugie wejście. W izbach tych znaleziono kilka kufrow z rozmaitemi nieznaczącymi papierami, oraz masę kwitów tej treści: „przyjęto srebrny zegarek — dano dziesięć złotych”, „przyjęto palto — dano pięć złotych” i t. p. — Kwity te okazują, że księża misjonarze zajmowali się daniem pieniędzy na procenta, na zastaw rzeczy.

* *J. des Deb.* Sekularyzacja dóbr duchownych zdaje się być prawie wszędzie na porządku dziennym; w Turcji nawet, jeśli mamy wierzyć korespondencjom z Konstantynopola, państwo zamierza przywłaszczyć sobie dobra meczetowe. W tem wszystkim widoczne są wskazówki nowego położenia rzeczy. Od lat kilku objawił się we wszystkich krajach, a szczególnie w Europie, wzrost

wplywu teokratycznego, przeciw któremu zdaje się dziś dokonywać reakcja. Ruch ten, którego punktem wyjścia była Francja, rozszerzył się nagle na zewnątrz, a przy tej sposobności można było zauważyć raz jeszcze, że bogactwa doczesne duchowieństwa zwiększają się prawie zawsze w stosunku prostym wzrostu jego potęgi duchownej. Ale owe dobra ziemskie, zamiast przynosić mu nową siłę, są przeciwnie przyczyną słabości i wystawiają je na liczne niebezpieczeństwa. Są rządy, które się przestraszają tem nagromadzeniem bogactw i ze względów politycznych nie chcą pozostawiać w ręku zgromadzeń religijnych tak potężnej broni. Inne, wystawione na wielkie kłopoty finansowe i słuchając pobudek mniej szlachetnych, upatrują w sekularyzacji środek stworzenia sobie zasobów w ostatecznym przesileniu. Nie powiadamy aby tak w zupełności rzecz się miała z rządem tureckim, ale dobrze jest przypomnieć duchowieństwu wszystkich krajów, że żąda dość tego świata przynosiła mu często wielką szkodę, nawet pod względem duchownym. Aby przytoczyć jeden tylko przykład z przeszłości, czyż historycy katolicy nie zgadzają się wszyscy w przyznaniu, że jedną z przyczyn które sprzyjały najbardziej zaprowadzeniu luteranizmu w Niemczech, było pragnienie szlachty owdziałania majątkami kościelnymi.

* *La Fr. Paryż, 6 lutego.* Rada stanu ma się dziś zebrać na zgromadzenie ogólne dla wysłuchania raportu p. Langlais w przedmiocie oskarżenia o nadużycie, skierowanego przez rząd przeciw kardynałowi-arcybiskupowi z Besançon i przeciw biskupowi z Moulins. Zapewniają że raport p. Langlais, jakkolwiek stwierdza okoliczność co do nadużycia, jest nadzwyczaj umiarkowany i nacechowany słusznym uczuciem poszanowania dla biskupów. Raport pomieniony ogłoszony zostanie w *Monitorze*, wraz z decyzją rady stanu. Do *Norda* w tymże samym przedmiocie piszą: Rada stanu roztrząsać będzie dzisiaj sprawę dwóch biskupów, oskarżonych o nadużycie. Zapewniają, że dekret obejmować będzie dwa motywa, mianowicie: że biskupi ci odczytali publicznie z ambony wzbrosioną w cesarstwie część encykliki, i że postąpienie takie stanowi ważne naruszenie art. 1-go prawa z germinalu roku X, i że zatem *popelnione zostało nadużycie*. I na tem koniec. Zdaje się także nie ulegać wątpliwości, że w sprawie każdego z dwóch biskupów wydany będzie osobny dekret.

* *La Patr.* Nie ma już żadnej wątpliwości co do powodów i znaczenia wyjazdu króla Wiktora Emanuela z Turynu. Postawa jednej części ludności podczas balu danego w zaprzeszłą niedzielę u dworu, nieobecność na tym balu głównych urzędników municypalnych, odmowa administracji miejscowej co do energicznego zaprestestowania przeciw rozruchom, — wszystko to dotknęło mocno króla, i dwór uznał, że godność korony wymaga natychmiastowego przeniesienia rezydencji. Przyjęcie jakiegoś król doznał podczas swej podróży, było pełne zapału. Co do przyjęcia przez florentczyków, *Nazione* daje obszerny opis, który tak kończy: „Okrzyki radości nie ustawały od dworca

nować i nieodrzuć z godności! Panna Micińska może się jeszcze wyrobić w rolach czysto komicznych, jeżeli pracować będzie, lecz niech zostawi w pokoju Fredę z jego trudnemi wymaganiami, chociaż się one lekceważącym sztukę artystom, lekkimi na pozór wydają.

Ostatnie przedstawienie *Lalla Roukh* przeświadczyło nas, że p. Fillebore, utalentowany tenor opery naszej — po dłuższym obyciu się z zimową aurą tutejszą, wzmocnił młodzieńczą pierś swoją. Głos tego artysty z początku, zaraz po powrocie z Włoch, delikatny i wątki, nabrał siły. Pełne, czyste a bogate uczuciem tony, płyną już teraz z piersi Filleborna z całą swobodą i pewnością, a nabyte w czasie pobytu za granicą, metoda i doświadczenie, nadały mu ekspresję w wokalizacji i umiejętności cieniowania delikatnych przejść w śpiewie.

Mnóstwo ciekawych nowości zapowiadają nam w teatrze, zaraz z początkiem przyszłego tygodnia. Na wielkiej scenie ukazuje się nowo przybyła śpiewaczka włoska, p. Brunetti — a w Rozmaitości aż trzy nowe lub wznowione sztuki odrazu! Nadto jeszcze i p. Biedrońska, przybyła tu z Krakowa artystka dramatyczna, wystąpi niebawem w roli *Anieli*, w *Ślubach Panińskich*.

Lękamy się tylko, czy wszystkie zapowiedziane na dramatycznej scenie nowości, urzeczywistnią się w oznaczonej porze. Od niejakiego czasu,

albowiem, reżyserja teatru dziwnie zaprawdę wyprawia z nami figle! Prawie codziennie zmieniają się zapowiedziane w przeddzień po gazetach — a nawet i zamieszczone już na afiszach reprezentacje — tak, że już nikt pewnym być nie może, kupując bilet w kasie, czy istotnie zobaczy widowisko, na które iść zamierzył. Wielka to niedogodność dla prawdziwych zwolenników sceny a dowodzi wymownie panującego w sferach reżyserji zamieszania.

Widać że ciągłe zmiany panujące w tej sferze, spowodowane tymczasowością zarządu, będą wciąż oddziaływać niepomysłnie na uporządkowanie i wzmocnienie repertuaru, dopóki zdolne i doświadczone ręce Jasińskiego nie obejmą steru, i nie uorganizują rozchwianych żywiołów. Dla czego w zagranicznych teatrach nie dzieją się podobne z repertuarem wybryki? czemu artyści włoscy bawiący w Warszawie, dwa razy tylko w ciągu liczących przedstawień zmienili zapowiedziane widowisko, i to jeszcze, jak za ostatnim razem, z powodu usprawiedliwionego zupełnie? Doprawdy, czas by już było uporządkować i utrwalić, chociażby tylko reżyserję dramatyczną, na początek zamierzonej reformy, gdyż dzisiejsza, której u-myślnie zostawiliśmy czas jakiś do rozpatrzenia się w nowych dla niej obowiązkach — daje wymowne i codzienne dowody nieudolności w tej, tak ważnej dla rozwoju sztuki gałęzi.

Czwarte przedstawienie Lindy przez artystów włoskich, było tak świetne jak i wszystkie poprzednie. Zapal śpiewaków nie ostygł pod wpływem mroźnej atmosfery w tym miesiącu. Publiczność była zachwyconą, a p. Trebelli jak zwykle, powtórzyć musiała kilka ulubionych ustępów na ogólne żądanie. Wczoraj, zamiast Traviaty, przedstawiono *Trubadura*. I tu p. Trebelli, ucharakteryzowaniem fizjonomji oraz mistrzowską grą, zdobyła serca słuchaczy. Rozpacz tej cyganki, oddaną była z taką prawdą, że każdemu zdawało się iż rzeczywistość widzi przed sobą jedną z tych poetycznych indjanek tułających się pod hiszpańskim niebem. A cóż powiedzieć o śpiewie Acuzeny, o tem umiejętnym użyciu mezo voce, które jest cechą wielkich artystów z wielkiej szkoły. — Czystość intonacji, śmiałość i pewność atakowania interwałów, oto pierwsza podstawa dobrego śpiewu — inaczej bowiem niepokoi on słuchacza i paraliżuje całość. Tej prawdy artystycznej nie spotykamy u p. Panseri, który i wczoraj przykre na słuchaczach zrobił wrażenie. To też, pomimo że reszta artystów wywiązała się świetnie ze swego zadania, publiczność zimno przyjmowała dramatycznego tenora, mającego tak piękną i wdzięczną partję w Lindzie. Na zakończenie dodamy i to jeszcze, że w akcie 2-m ofiarowano p. Trebelli przesłiczny, niezwyklej wielkości bukiet, z kamelij białych i różowych. *Al.*

drogi żelaznej aż do samego pałacu. Na wszystkich ulicach, domy zostały naprędce ułiminowane i przyozdobione we flagi narodowe. Była to uroczystość improwizowana, pochodząca z przywiązania. Ochoćż demonstracja podyktowanej uczuciem serdecznym i szczerym zapalem Florencji, wynagrodziła w zupełności brak okazałości i ceremonjału urzędowego. Na placu Pitti, cisnęły się niezmiernie tłumy, które wydawały radośne okrzyki w chwili gdy król wchodził do pałacu, poczem też tłumy zaczęły wołać z zapalem, ażeby król ukazał się na balkonie. Król uczynił zadosyć życzeniu ludności i powitał serdecznie mieszkańców Florencji. — *Nordd. A. Z.* po opisanu szczegółów wyjazdu z Turynu króla Wiktora Emanuela, powiada: Tak opuszczył swą dotychczasową stolicę król włoski, król *gualantomo*, którego prasa stronnictwa postępowców wszystkich krajów usiłuje przedstawiać jako najpopularniejszego ze wszystkich monarchów, i którego nawykła porównywać z innymi monarchami, jako przykład godny naśladowania. Co do nas, nie chcemy na teraz zastanawiać się nad tem porównaniem, o ile takowe przechodzi po za granice królestwa włoskiego; nie chcemy przypominać tej okoliczności, że są państwa, w których monarcha nie pozostaje w takim porozumieniu ze stronnictwem ruchu i z parlamentem utworzonym przez toż stronnictwo, jak to ma miejsce we Włoszech; że są państwa, w których parlament taki nie podaje żadnych adresów, nie urządza żadnych radośnych uroczystości urzędowych dla wyrażenia szczęścia kraju, państwa, w których przewodcy agitacji nakazują „żałobę narodową,” państwa, w których członkowie rady miejskiej odmawiają rodzinie królewskiej należnych jej hołdów, dla tego iż monarcha nie robi ustępstw na rzecz stronnictwa rewolucyjnego, lecz trzyma niezachwianie w żelaznej ręce to, co uważa jako prawo, i w których pomimo to, gdziekolwiek on się ukaze, lud wita go ze szczerą serdecznością, jest to bowiem najpopularniejszy w swem królestwie mąż, gdyż oparł swą popularność na powadze; — nie chcemy, jak powiedzieliśmy wyżej, obszerniej się nad tem rozwódzić. Chcemy jedynie przypomnieć te dwa przykłady, z których jeden dał we Włoszech monarcha w 1846, drugi zaś daje obecnie Wiktor Emanuel.

* *Goł.* Na posiedzeniu moskiewskiego gubernjalnego zgromadzenia szlachty w dniu 16 stycznia v. s., odczytano ukaz rządzącego senatu treści następującej: minister spraw wewnętrznych pod dniem 8 b. m. wszedł z przedstawieniem do pierwszego departamentu senatu, że uchwała koła marszałków i deputowanych gubernji moskiewskiej, zatwierdzona przez zgromadzenie gubernjalne, względem przypuszczenia do wyborów szlachty właścicieli, których majątek nie dochodzi teraz do wysokości census ustanowionego art. 51 t. III, z powodu zmian zaszytych w skutku postanowienia z dnia 19-go lutego 1861 roku, nie może być uważana za uzasadnioną, gdyż kwestja ta była już wniesioną w dziesięciu gubernjach i zdecydowaną przez ministra spraw wewnętrznych zgodnie z dopuszczeniem pomienionych osób do wyborów. Wniosek swój minister spraw wewnętrznych oparł najprzód na mocy najwyżej zatwierdzonego zdania rady państwa z dnia 1-go stycznia 1864 roku, polecającego mu zająć się przejrzaniem prawa o wyborach szlacheckich, oraz na tem, że co do właścicieli ziemskich, których nieruchomości zmniejszyły się w skutek postanowienia 19 lutego, nie wydano dotąd żadnego nowego przepisu, a następnie, że kierujący II-gim wydziałem przybocznej JEGO CESARSKIEJ MOŚCI kancelarji zawiadomił go, że brzmienie art. 51 t. III dodatkowych postanowień 1863 roku wcale nie zmienia istotnego brzmienia tegoż artykułu w wydaniu 1857 roku, a zmiana wyrazów: „sto dusz płci męskiej, do niego należących,” na wyrazy: „sto dusz włościan czasowo-obowiązkowych,” nastąpiła jedynie dla zastosowania tego artykułu t. III zbioru praw do 15 art. postanowień 19 lutego. O tem wszystkiem minister spraw wewnętrznych zawiadomił koło marszałków i deputowanych gubernji moskiewskiej. Pomimo to, ciż, a następnie gubernjalne zgromadzenie szlachty wystąpili z uchwałą przeciwną decyzji ministra spraw wewnętrznych. Pierwszy departament rządzącego senatu zgodził się na przedstawione przez ministra spraw wewnętrznych konkluzje i ukazem z dnia 13-go stycznia unieważnił postanowienia marszałków i deputowanych gubernji moskiewskiej. Następnie generał-gubernator moskiewski zawiadomił moskiewskiego gubernjalnego marszałka szlachty, że wszelkie uchwały obecnego zgromadzenia szlachty gubernji moskiewskiej mają być uznane za nieważne i wezwał go do niezwłocznego zamknięcia posiedzeń tegoż zgromadzenia, nadmienając, że względem zwołania nowego zgromadzenia nastąpi w

swym czasie rozporządzenie. Marszałek gubernjalny szlachty ogłosił zamknięcie zgromadzenia.

* W artykule wstępnym *Kjewlanina* piszą: W artykule niniejszym przedstawiamy, na zasadzie danych urzędowych, rezultaty prac weryfikacyjnych, dokonanych przez instytucje polubowne do 1 grudnia roku zeszłego. Z przedstawionych przez zjazdy polubowne wiadomości okazuje się, że sprawa co do zamiany listów nadawczych na akta wykupne, z dniem 18 listopada i 1 grudnia znajduje się w stanie następującym: Największa liczba listów, podlegających po sprawdzeniu, zamianie na akta wykupne, jest w gubernji wołyńskiej, gdzie w 11-tu powiatkach 3073 listów; gdy tymczasem we wszystkich 12 powiatach gubernji podolskiej jest ich 1843, a w kijowskiej 1809. Z tej liczby sprawdzono przez zjazdy polubowne listów najwięcej w gubernji wołyńskiej (888), za nią idzie podolska (631), a najmniej w kijowskiej (127); ale podług zamiany na akta wykupne, pierwszeństwo należy się gubernji kijowskiej (80); wołyńska zajmuje drugie miejsce (74), a za temi idzie podolska (71). *Ugód polubownych* pomiędzy obywatelami a włościanami o rozgraniczeniu użytków, najwięcej było w gub. kijowskiej (131), następnie w wołyńskiej (112), a na ostatku w podolskiej (71). Najbardziej zasługująca na uwagę działalność pod tym względem — była na zjeździe humanistycznym, gdzie tą drogą uskuteczniło 44 rozgraniczenia, dalej idą zjazdy: starokonstantynowski (25 polubownych rozgraniczeń), łucki (22) i nowogrodwołyński (21). Z przytoczonych przez zjazdy przyczyn, utrudniających ugody polubowne co do rozgraniczania użytków, przedstawiane są: 1) ze strony włościan: a) jako powszechną i najgłówniejszą — niedogodność ze straty ogólnej tkłki i sianokosów leśnych, b) nieufność do panów i w ogóle do wszelkich aktów piśmiennych, c) obawa ogólnych strat przy gradobicjach, d) nadzwyczajne wymagania, i e) w niektórych miejscach kłamliwe nadzieje co do otrzymania za darmo działu inwentarskiego (powiaty: czerkaski, humański i zwienigorodzki); 2) ze strony właścicieli: a) niechęć oddawania włościanom przyłączonych do wsi użytków, b) systemat. ciągnięcia korzyści z uprawy nierozseparowanej, za pośrednictwem sztrofów za potrawy; c) nieustępowanie, d) w niektórych miejscach antagonizm stanów uporzeczywie podtrzymywany przez obywateli; i 3) jako przyczyny niezawisłe od woli jednej i drugiej strony okazują się: a) rozdrobnienie własności obywatelskiej i pochodząca stąd trudność w ułożeniu projektów rozgraniczenia, zadowalniających wymagania wszystkich interesowanych w tej sprawie osób, b) konieczność przedwstępnej połączenia w jedno gruntów kilku gmin w majątkach, podzielonych na części, i c) szczupłość uposażenia gruntowego, przy której nie przedstawia się możliwość robienia zamiany sianokosów leśnych na grunta orne.

* *Goł.* Wystawy powszechne rękodzielnicze zaczynają przybierać charakter epidemiczny; w teraźniejszym roku są dwie: w Dublinie i Szczecinie; teraz donoszą o trzeciej w Portugalji! Rząd francuzki ogłosił już o urządzeniu takiej samej wystawy we Francji w 1867 roku. Dla czegoż więc i my nie mamy urządzić u siebie wystawy powszechnej, zamiast kolejnej moskiewskiej, a szczególnie jeszcze dla tego, że potem nie tak prędko w Moskwie-centrum Rosji, będzie wystawa, gdyż następująca kolejna ma być za lat 4 w Warszawie. Dodam tu jeszcze, że nasi fabrykanci i przemysłowcy zapraszani są niejako urzędownie do uczestniczenia w wystawach Dublina i Szczecina. Jeśli rząd uznałby za pożyteczne zastąpić wystawę kolejną powszechną, wtedy należałoby ją odłożyć do maja 1866 roku, aby dać czas rękodzielnikom krajowym i obcym przygotowania się do niej; szczególnie zaś dla tego, że na rok następny 1866, nigdzie jeszcze nie ogłoszono o urządzeniu wystawy powszechnej.

* *Nikołajewskij Wiest.* Z wiarogodnego źródła powzięliśmy wiadomość o otwarciu wkrótce w Nikołajewie miejskiego gminnego banku. Pozwolenie na otwarczenie banku, jak wiadomo, wydane było przed kilku miesiącami, ale samo otwarcie uległo zwłoce skutkiem okólnika ministerstwa spraw wewnętrznych, dozwalającego uczestniczyć w wyborach dyrektora i członków banku, całej gminie miejskiej; u nas zaś dokonane były wybory na dawnej zasadzie, t. j. przez jeden stan kupców i mieszczan.

Goł. Sądzymy, że przysłużymy się wielu z czytelników, zwracając ich uwagę na nowe czasopismo, dotąd mało jeszcze znane, mianowicie na dziennik „Naturalista” wychodzący w Petersburgu pod redakcją D. Michajłowa, znanego publiczności jako autora kursów zoologicznych podług metody indukcyjnej, używanych w gimnazjach. Dla czego pismo „Naturalista” wychodzące od roku przeszłego, jest dotąd mało znane, pomimo że jest jedynem u nas tego rodzaju wydaniem, objaśnia to okoliczność: że dotychczas wychodziło ono jako dodatek do naukowego dziennika „Uczytel.” Nie miało ono na-

wet oddzielnych abonentów. Dopiero od nowego roku „Naturalista” zaczął wychodzić oddzielnie.

* Odebraliśmy od samego autora, W-go Michała Kunickiego, następującą odpowiedź na opinię o komedjach jego „Kłopot z majątkiem” i Interesa finansowo-romantyczne” zamieszczonej w Nr. 17 *G. Warsz.* „Między tuzinkowemi wiadomościami w Nr. 17 *G. Warsz.* podanemi, zamieszczono także i wyrok na moje komedje, przez jakiegoś krytycznego sędziego dosyć krytycznie zredagowany. Uczony ten sędzia, z wysokości majestatu swego, zauważyć raczył, że poważnym rozbiorem moich komedij zatrudniać mu się nie wypada, napisał więc też swoją opinię wcale nie poważnie, ograniczając się na podaniu kilku zarzutów, niepopartych żadnemi dowodami. Błędami temi, które szczególnie uderzyły w umysł mojego krytycznego sędziego, są: nieprzyzwoite oświadczenie się panny kawalerowi, zwietrzałe przysłowia dwóch starych indiwiduum, i wiersz niedobry, który podobno się nazwał częstochowskim. Ze są położenia rzeczy wyjątkowe, w których oświadczenie się panny kawalerowi, nie jest dla niej żadną ujmą, ale owszem dowodem wdzięczności lub innego szlachetnego uczucia, to kwestji nieulega. Takie wyjątkowe położenie znajduje się w mojej komedji i kto nad tem bliżej zastanowić się raczy, żadnego uchybienia formom obyczajowym nieznajdzie. Przysłowia, — być może że są stare, bo i starzy są ludzie którzy je używają, ale nierozumiem tego dla czego mają być zwietrzałe? Czy to ludzie dowolnie sobie przysłowia przybierają? Czy z tym wyborem mają stosować się do mody?.. Nie, tej kwestji wcale nierozumiem, jest ona dla mnie za głęboko uczona. Również nie pojmuję form wiersza częstochowskiego i na pewno odpowiedzieć mogę, że w jego naśladownictwo nie popadę. Cztery lata temu, kiedy na ostatnim konkursie, redaktorowie Biblioteki Warszawskiej, sądzili nadesłane komedje, w moim „Kłopotcie z majątkiem”, oprócz gładkości wiersza i inne zalety upatryli. Nie idzie mi o bezwzględne pochwały, ale o zdanie zdrowe, wypowiedziane z godnością, właściwą rozsądnemu człowiekowi. Książka nieudolnie napisana, choćby nawet ze złym celem, przez swą nieudolność złych skutków nie robi. Ale człowiek podający siebie za uczonego, za sędziego w kwestjach literackich, stawiający się tem samem na widowni wyższej nad społeczność, człowiek taki, gdy sędzić będzie pod wpływem jakichś namiętnostek, złośliwości, zarozumiałości, za prawdę, wiele bardzo złego wyrządzi swemu społeczeństwu, bo zachwieje wiarę jego w znacność nauki. Opinia o moich komedjach, jeżeli miała być napisana w krótkości, powinna była być poparta krótkimi wyjątkami, bowiem za takim sposobem dowodzenia, idzie przekonanie. Doraźnie sędzić nie wypada, bo wszyscy jesteśmy ludźmi, a jeszcze kiedy ten sąd jest zaprawiony złośliwym celem, to już wtenczas spada do wartości najniższej ramoty. Powaga jest przymiotem ludzi rozsądnych, złośliwość jest przymiotem czysto zwierzęcem”.

* W dniu 8 lutego 1865 r. urodziło się w Warszawie: *Chrześcijan* płci męskiej 9, żeńskiej 6; *Starozakonnych* płci męskiej 13, żeńskiej 5, razem 33; *zaślubieni*: *Chrześcijanie*: Zawadzki Jan urzędnik, z Naimską Heleną; Chodkowski Jan obywatel, z Dębską Anielą; Lichtensztejn Emil pomocnik maszynisty, z Grzeszkiewicz Marjanną; Sniegocki Szczepan buchalter, z Deter Karoliną handlującą; Kruszczyński Konstanty urzędnik Kom. Spr. Wewnętrz., z Herlich Józefiną; Zlotkowski Feliks, z Kapiłuską Józefą sklepowa; Kahl Henryk Fryderyk majster ciesielski, z Bartz Emilją; Brumm Jan Andrzej szyper, z Les Krystyną; Lutz Jan ślusarz, z Romanowską Rozalją; Bogucki Ksawery czeladnik mularski, z Petulską Anną; Bizold Józef czeladnik rzeźniczy, z Mazowiecką Marjanną; Rządowski Szczepan doręczarz, z Murawską Apolonją; Stradecki Jan majster rzeźniczy, z Szyller Felicją; Puksza Piotr naczelnik rewiru, z Ławczyńską Marjanną; Marten Jan krawiec, z Królikowską Joanną; Kowalewski Bartłomiej czeladnik kamieniarski, z Klapczyńską Wiktorją; Ducki Aleksander czeladnik zdunki, z Lepicką Marjanną; Jasiński Józefat wyrobnik, z Kossakowską Wiktorją służącą; Bończak Feliks służący, z Jarząbek Małgorzatą służącą; *Starozakonni*: Lajbkron Abe stolarz, z Lappcap Surą; Fajgenbaum Kopel furman, z Man Maryem; Seler Moszek, z Sumerfeld Pessą; Osób Berek, z Hochajt Szandlą; Goldfal Szmul, z Sztrajs Rojzą; Lestaner Mosiek parasolnik, z Lubelską Rozalją; Kulski Chajm szmuklerz, z Szwarenbe Dwojraj; Kriel Szlama piekarz, z Gertenjang Gitlą; Prech Szlama handlarz, z Federman Malką; *Zmarli*: *Chrześcijanie*: Zakrzewska Katarzyna lat 78; Kwiatyńska Karolina lat 78, uboga w Dobroczyńności; Buzi Katarzyna lat 25, wyrobnicza; Hertz Jan lat 65, wyrobnik; Malinowska Petronela lat 70, handlem trudniącą się; Teresiewicz Marjanna miesiąc 7; Bobowska Paulina lat 48; Listkiewicz Marjanna lat 20, służąca; Wojciechowska Marjanna miesiąc 1 dni 14; Falkowski Aleksander miesiąc 11; Kozłowski Antoni lat 4; Kozłowska Anna lat 6; Zlotnikiewicz Ludwik lat 15; Paźkiewicz Antoni miesiąc 3; Sadowska Jadwiga lat 30, wyrobnicza; Pfeifer Jadwiga miesiąc 5; Andreszkiewicz Anna miesiąc

cy 7; Kornobis Adela miesiąc 1 i pół; Kleinknecht Krystyna miesiąc 1 dni 7; Kudryszew Jan dzień 1; Kudryszew Katarzyna dzień 1, bliźnięta; Starozakoni: Goldaszejn Szoel lat 48, kupiec; Wajnbar Pessa lat 2; Parket Marja miesiąc 8; Lejbusiewicz bezimienny dni 2; Szmidt bezimienny 1 godz.; Gelbir bezimienny 1 godz.

* W dniu wczorajszym przyjechał do Warszawy, generał-major z orszaku JEJÓ CESAŃSKIEJ MOŚCI hrabia Kreutz z Petersburga; wyjechał zaś generał-lejtenant Semeka do Płocka.

Prasa Polska za granicą.

Z głębokiem rozrównieniem przeczytaliśmy Nr. 19-y *Wytrwałości*, redagowanej w Brukseli, przez niedoszłych Maratów i Robespierów polskich, zajmujących niegdyś wysokie i korzystne posady w byłej organizacji rewolucyjnej. Jaktó? więc już mężowie stanu, reprezentujący dziś Polskę za granicami jej posiadłości... finansowych, zstąpili z piedestału wysokiej polityki socjalnej i raczyli poniżyć się aż do krytykowania fejtetonów teatralnych w *Dzienniku Moskiewskim!* Jaktó? więc te olbrzymie inteligencje, które podczas przezornego pobytu w Warszawie, zabraniały chodzić do polskiego teatru *polakom*, ażeby zmarnować i przywieść do upadku tę pożyteczną instytucję, dzisiaj—zajmują się jej rozwojem i z górnych sfer polityki, mającej z czasem przetrwać Europę na republikę powszechną, w której, rozumie się, znakomici redaktorowie *Wytrwałości* i *Ojczyzny*, zostaliby poborcami dochodów *obywatelskich*, stosownie do nabytego w ostatnim powstaniu doświadczenia... spadają dziś na małych kontrolerów recenzji teatralnych w Warszawie! Doprawdy, żal ścisła duszę na widok takiego, posągowego upadku! Serce pęka z bólesci myśląc, że geniusze powołani do przetrwania globu, zmuszeni są zasiadać w knajpach, przy kufiu flamandzkiego piwa i zajmować się tak blahym dla nich przedmiotem!

Widocznie, uparta dyplomacja europejska nie chce już dłużej komunikować redakcjom tych pism przyszłych swoich zamiarów, lub co prawdopodobniej, musiały się już wyczerpać fundusze tych mężów, *przelane* ze składek narodowych w ich kieszenie bezdenne, skoro drogocenne zdolności swoje marnują na tak poziomy użytek!

Lecz, pocieszcie się, o zacni synowie *Ojczyzny* i mężowie *Wytrwałości* niezgiętej—los jeszcze uśmiechnąć się może... Wszak dotąd sprzyjało wam takie szalone szczęście! Nie powąchawszy prochu na polach bitew, zasłanych trupami uwiedzionej przez was młodzieży, umieliście zręcznie wypróbować jaszczyki kasowe w rozbitych obozach powstańców—przegraliście w ruletę i przetrwali w rozpuście krwawy grosz, wyduszony z nieszczęśliwego narodu—potem, uciekliście chyłkiem, bladzki ze strachu lecz syci i zdrowi, ażeby dzisiaj odgrywać rolę stróżów moralności i duchowych skarbow naszych! Dla czegożby więc jeszcze nie udało się wam wysączyć resztę krwi, łez i mienia z tej ziemi, na której byliście zawsze pasożytami, pelzającymi w zręcznie ukrywanej infamji?

Stanąwszy na czele prasy emigracyjnej, bezpieczni od kary i od odpowiedzialności, bryzgacie jedni na drugich błotem, zarzucając sobie wzajemnie czyny godne pręgieryza i galer—a nie mogąc już więcej ssać funduszy narodu, który was przeklina, parszacie pianą wściekłości i jadem oszczerstw na tych, co ucziwiej i zdrowiej od was pojmując i obecne położenie i straszna przyszłość narodu, starają się zwrócić go na jedyną ścieżkę wiodącą do ocalenia.

Nie zważalibyśmy jednak na te bezsilne wybuchy wasze, ani na zniewagi rzucane na oslep, w słowach bez znaczenia i wartości, jak moneta fałszywa, gdyby nie myśl, że ciągle podlegania wasze mogą choć jedno proste i poświęcone serce na nowo wciągnąć do zguby; że mogą opóźnić chwilę upamiętania, chociażby tylko cząstki nieoświeconej ludności, gdyby się dała złudzić waszym podszeptom szatańskim. Dla tego tylko jedynie podjeliśmy dziś przykry, obmierzły obowiązek odpowiadać wam—trefnisie! okryci w szkarłatne od krwi niewinnej kostjumy.

Czytając ordynarne, wyrażone cynicznie oszczerstwa i obelgi wasze, uśmiechamy się wzgardliwie—bo w tym nieudolnym a rozpasanym stylu, poznajemy dokładnie pióra tych samych pseudo-genjuszów, statystów i literatów, *in potencia*, którzy tułając się samopas po bruku warszawskim i karotując do koła—pozólkli wreszcie od zawisci trawiającej ich samolubne i pełne próżności dusze.

Powiadacie panowie *Wytrwali*, przytaczając jeden, umyślnie pokaleczony i gwałtem przez was odarty z sensu perjod z fejtetonu *Dziennika*, że go-

towicie ryzykować *grubą* sumę na premjum temu, ktoby większe głupstwo napisał?... Zartownisie! Gdybyście mieli jeszcze *grube* sumy w kieszeni, siedzielibyście w Paryżu, przy swawolnych ucztach w *Maison d'or*, lub przy rulecie w Homburgu, zamiast plesnieć ze złości i miotać się przy chwającym już, redakcyjnym stole *Wytrwałości*, przy którym, nawet prezes wasz, arcy-blager, *Kurzyzna*, nie *wytrwa* długo, i kto wie, czy zniechęceni obojętnością nieczulej Europy, rozsierzdzeni na kraj niewdzięczny za to, że dłużej już wam obdzierać się nie daje—nie zaczniecie wkrótce, chyłkiem, po cichu... bardzo tajemnie—przesyłać nam do *Dziennika* korespondencji skandalicznych, ba! a może i teatralnych fejtetonów nawet!

P. S. Jak widzicie panowie, nie mogliśmy rozciągnąć tego artykułu na dwieście, żądanych przez was wierszy—przebaczcie! przedmiot niewdzięczny—poprawimy się z czasem.

* Do Cz. piszą z Paryża pod 16-m stycznia: W tych dniach był u prefekta policji margrabia de Noailles, z prośbą o pozwolenie otwarcia nowych konferencji na korzyść naszych rodaków we Francji. Prefekt miał powiedzieć: czego panowie chcecie? wiecie, że rząd wspomaga Polaków, i że robi co może, czy szukacie agitacji w Paryżu? Prefekt miał zezwolić na nowe konferencje, ale jego wyrazy tłumaczą nam tryb postępowania rządu. Rząd niezego w tej chwili bardziej się nie obawia jak agitacji.—Ludzienieci, przybyli z Ameryki z dolarami, werbują naszych biednych rodaków to do separatystów, to do Juareza. Dosyć dać wiadomość o tym werbunku, aby uchronić naszą młodzież od kroku niebacznego.

* *Ojcz.* Do Rejchenberga przywieziono d. 9 stycz. r. b., 4-ch powstańców polskich, którzy uciekli z Kralowego hradu, gdzie ich internowano; schwytani zostali pod Herrenhut w Saksonji. Sasi wydali ich austrjakom. Byli to sami polscy wieśniacy i mieli na sobie jeszcze tę samą odzież w której przeszli granicę austrjacką, to jest wysokie czapki baranie i burki. Z Rejchenberga miano odstawić wszystkich czterech do Krakowa, z kąd jak dodają dzienniki wiedeńskie, może zostaną wydani moskalom.

* *Ojcz.* Wiadomo, że dotąd pomimo długich starań, rząd pruski nie pozwolił założyć polskiego teatru w Poznaniu. Otóż tej zimy stowarzyszenie młodzi rzemieślniczej postanowiło dać kilka przedstawień teatralnych. Na prowincji w poznańskim znajduje się obecnie polskie dramatyczne towarzystwo p. Mikulskiego. Ważną i użyteczną byłoby rzeczą wznowienie starań o postawienie stałego polskiego teatru w Poznaniu; może też te starania teraz pomyślniejszym uwieńczone byłyby skutkiem.

* *Ojcz.* Z Kolonji donoszą nam: W Kolonji toczy się proces przeciwko p. Zerbst, któremu początek dała nasza sprawa. P. Zerbst w sądowej gazecie „Publicist” wydrukował artykuł o procesie polaków w Berlinie. Oskarżony został, iż policję w wschodnich Prusach, która do tego procesu lokumentów dostarczyła, obraził. Już 5-go miały się rozpocząć rozprawy sądowe, lecz odłożone zostały z powodu choroby obrońcy Elvena i dla tego, że polacy wezwani na świadków, przybyć na czas niemogli.

Austrja.

* *Prager Z. Wieden.* Rząd przedewszystkiem będzie musiał przystąpić do postanowienia regulaminu wyborczego dla Kroacji i zniesienia stanu wyjątkowego w Węgrzech. Pierwszy ten warunek w krótko będzie mógł być dokonany, lecz drugi będzie wymagał trochę więcej czasu, gdyż przed zniesieniem stanu wyjątkowego w Węgrzech będzie tam trzeba wprowadzić w wykonanie różne rozporządzenia wielkiej bardzo wagi. Pomiedzy innymi trzeba będzie uregulować położenie prasy, tak aby sądy wojenne nie miały nie do czynienia ze sprawami prasowymi. Dochodzi tu wiadomość że środki te zaczęto już wprowadzać w wykonanie. Nie ulega zaś najmniejszej wątpliwości, że cesarz jak też i rząd jego, wielce sobie życzą aby sejmy kroacki i węgierski jak najspieszniej były zwołane. Rozporządzenia zmierzające do zniesienia stanu wyjątkowego w Węgrzech obecnie już są wprowadzone w wykonanie, należy się więc spodziewać dla sejmu zupełnej swobody wyborczej.

* *Gen. Cor.* pisze z Karłowic pod d. 4 b. m., że przybyli tam e. k. komisarz kongresu baron Filipowicz i biskup z Ofen Warsecz i Pakraczu z kilku deputowanymi. Otwarcie kongresu nastąpi w

poniedziałek w d. 6 b. m. Wybrani na członków kongresu rumuni mają zjechać się przed 15 b. m.

Azja.

* *Nordd. A. Z. Bombaj 13 Stycznia.* Chamurechi silna warownia Butańczyków, wzięta została w d. 31 grudnia. Dzurmadza Tibetu miał przyrzec pomoc Butańczykom w razie zaatakowania przez Anglików właściwego Butanu. W Afganistanie trwały jeszcze ciągle niepokoje. Pomiedzy Emirem z Kabulu a rządem wschodnio indyjskim panuje rozdwojenie, ponieważ ostatni daje przytułek Aziz Chanowi. Władzeryjskie w Taszkendzie otrzymały od króla Buchary pozwolenie wybudowania dróg do Yarkandu i Urgenderu.

Francja.

* *St. An.* Dziś wieczorem ukazała się na widok publiczny oczekiwana od kilku dni broszura: *La politique d'avant-garde*, której przypisują związek z ideami objawianymi w Palais Royal. W ostry sposób napada ona na encyklikę i postawę francuzkich biskupów, z powodu wywołanego przez nich o tę encyklikę sporu i dowodzi, że biskupi nieoddają należycie cesarzowi co jest cesarskiego, sądzi przytem, że to w rezultacie zaszkodzi daleko więcej kościołowi niż świeckiemu społeczeństwu. W końcu czytamy: Okoliczności naglą, Francja czeka. Sądzymy, że cesarstwo wstępuje w drugą epokę; sądzimy to otwarcie, i spodziewamy się tego dla dynastji. Postępowanie biskupów przyspieszyło zapewne cokolwiek tę chwilę; wypowiadamy im za to nasze podziękowanie. Pierwszy to raz przez tak długie wieki stali się oni bez zaprzeczenia narzędziami Boga. Pod drugą epoką, którą autor broszury uważa za obecnie rozpoczętą, ma się rozumieć solidarne sprzymierzenie się cesarstwa z wolnością.

* *Le Mon. Un.* Okręt *le Jura* przywiózł z Meksyku do Francji około 1000 ludzi z 99-go pułku linjowego; ludzi tych przewieziono drogą żelazną tulońską do Lyonu, gdzie przyłączeni zostaną do sztabu i do swojego pułku.

Hiszpanja.

* *Hamb. Cor.* W Madrycie panowało wielkie zamieszanie z powodu pewnych smutnych wypadków wydarzonych w klasztorze franciszkanek („król. Salesas”), tem bardziej, że ów zakład jest przeważnie arystokratyczny, w którym córki grandów hiszpańskich swą edukację pobierają. Dwóch spowiedników tegoż klasztoru, pisze bezstronny i bardzo poważny mąż, uwiodło niektóre z tamedznych panienek. Widząc skutki tak niegodziwego postępku, wciągnęli w tę brudną sprawę młodego zakrystjana, w celu, aby cała odpowiedzialność na niego spadła. Otóż ten człowiek młody, czujak, że niebawem stanie się ofiarą suchot, chciał w miejsce swoje podsunąć ogrodnika tegoż klasztoru, który tymczasem wszystko swemu ojcu wykrył. Takim sposobem doszła ta sprawa do wiadomości przełożonej. Dwadzieścia siedm panienek jest skompromitowanych, a trzy znajdują się w poważnym stanie.

Meksyk.

* *La Patr.* Dzienniki angielskie zawierają, pod postacią korespondencji prywatnych z Meksyku lub depesz datowanych z Nowego Jorku, ważną wiadomość. Oto co pisze w tym względzie *Times*: Cesarz meksykański mianował p. Givin, byłego senatora Kalifornji, wice-królem prowincji Sonora, Chihuahua, Sinola, Durango i niższej Kalifornji. Prowincje te zostały ustąpione Cesarzowi Napoleonowi w nagrodę za pomoc udzieloną przez jego wojska utworzeniu nowego cesarstwa meksykańskiego. Wice-król Givin będzie miał wojsko w ilości dostatecznej dla zapewnienia mu możności wykonywania swoich obowiązków. Stany skonfederowane i rezydenci południa w Kalifornji, powinni zachęcać emigracje w celu eksploatawania kopalni i rozwinięcia zasobów jakie posiadają prowincje Francji ustąpione. Nowy ten stan ciągnie się od zatoki meksykańskiej do oceanu spokojnego. Wątpimy o dokładności tak ważnych wiadomości, a to właśnie dla tego, iż przebyły przez Amerykę. Cel ogłoszenia ich w dziennikach nowojorskich z łatwością można pojąć.

Prusy.

* *International* donosi, że p. Bismarek zaproponował tranzakcję stronictwu postępowemu izby deputowanych. Obecny spór odnosi się do przeciągu czasu służby wojskowej. Izba żąda aby czas ten był ograniczony do dwóch lat, król zaś wymaga trzech lat. P. Bismarek proponuje termin pośredni. Przeciąg czasu przez jaki rekruci p rzebywaliby pod bronią, zależałby od stopnia uks zła-

enia. Czwartą część żołnierzy odprawiano po roku, czwartą część po drugim roku, a resztę po upływie trzech lat.

* *Prov. Corr.* Naprzód można przyjąć, że rząd pruski takie postawi warunki w kwestji księstw, iż te w kształcie jaki im nadany będzie, znajdują się w możności wypełniania wszelkich swoich obowiązków względem związku niemieckiego; że z drugiej strony Prusy otrzymują wszystko czego mogą i czego powinny żądać w interesie własnym, północnych Niemiec, oraz w interesie skutecznej opieki nad księstwami; i nareszcie, że co się tyczy kosztów i ciężarów mających być uznanymi jako przypadające na karb księstw, jak największa zachowuje się oględność. W ostatnich czasach wspomnianego wdawaniu się mocarstw zagranicznych, mianowicie Francji i Anglii, w układy odnoszące się do sprawy Szlezwig-Holsztyńskiej; lecz wszystkie pogłoski w tym względzie krążące, zupełnie były nieuzasadnione.

* *N. Preus. Z Królewca, 3 Lutego.* Wczorajszego dnia stawał znowu przed sądem redaktor G. Dumas, oskarżony o naigrawanie się w dwóch artykułach pomieszczonych w wydawanej niegdys przez siebie gazecie „Przyjaciel konstytucji,” z postępowania rządu i z ustaw państwa. Sąd na wniosek prokuratora skazał Dumasa na czterotygodniowe więzienie, a współoskarżonego Grubera, byłego nakładcę i właściciela drukarni uniewinnił.

* *Wand.* Kwestja niemiecka idzie swym trybem, zwolna i spokojnie, jak to jest w naturze i zwyczaju niemców. Zdaje się że dewizą berlińskiej izby deputowanych jest „unikanie pośpiechu”; lecz i sfery rządowe nie są za zbytnim pośpiechem. Obie strony wyczekują, i z tego powodu obecna sytuacja nie przedstawia nic ciekawego, pomimo iż daje politykowi wiele do myślenia. Zadna z dwóch stron nie okazuje się skłonną do kompromisu, jakkolwiek ministrowie przemawiają za takowym. Jeżeli mamy wierzyć pogłoskom pochodzącym z obozu północno-niemieckiego, mające wkrótce rozpocząć się rozprawy w kwestji organizacji armji, na które tyle niedawno liczono w sprawie dojścia do stanowczego pojednania, bardziej jeszcze zwiększą sprzeczności, zamiast co by miały je złagodzić. Ze źródła wiarogodnego donoszą mianowicie, że prawo o poborze do wojska, będące punktem spornym, który spowodował już po trzykroć razy nieporozumienia pomiędzy rządem i parlamentem, — ma i w teraźniejszej sesji mało widoków na powodzenie; powiadają nawet, że ministrowie, idąc za wyższą insynuacją, przerobili znowu projekt do prawa o wojsku w ten sposób, że takowy mniej niż kiedykolwiek może być przez izbę przyjęty. Donoszą, że co bądź nastąpić może, rząd nie poświęci w obec żądań parlamentu ani jednego żołnierza.

Turcja.

* *St. An.* Abdel Kader przybył w d. 14 stycznia do Aleksandrii, a 27 odjechał do Kairo i Suez. Emir ma udać się do swej posiadłości położonej na międzyomorzu.

* *La Patr.* Dunaj zupełnie jest zamarznęty, w Galaczu panuje 18 st. mrozu. Awizo parowe *le Magicien* i kanonierka *parewa la Meurtrière* stanowiące francuzką stację morską pod dowództwem kapitana fregaty Codiu, wstrzymane są pod tem miastem przez lody.

Włochy.

* *Wand.* Z Turynu donoszą, że wiele tam mówią o proteście, z którym wystąpił poseł pruski. Skarżył się on mianowicie ministrowi spraw wewnętrznych na obelgę wyrządzoną mu, gdy jechał na bal do króla, wygwizdano go bowiem i zmuszono jego powóz do zawrócenia, zanim zdołał on jeszcze dojechać do pałacu. Jest to jedyny protest założony ze strony ciała dyplomatycznego, pomimo iż ambasadorów francuzkiego i angielskiego spotkało toż samo co i posła pruskiego; lecz nie zwrócili oni na to wielkiej uwagi, i woleli naśmiać się z przestraszenia dam, które przybyły do sali balowej blade i zmieszane.

Fouque o powstaniu.

(ciąg dalszy, patrz N. 30.)

Opinia publiczna we Francji, dziwnie myli się, od wieku, w zdaniu o ludzie polskim. Rewolucja z 89 zmieniła, w naszym słowniku, znaczenie wyrazu lud, a od tego czasu, bezwiednie, używaliśmy i nadużywaliśmy tego wyrazu.

Czyż nie posunięto się do mówienia: *polacy są francuzami północy.*

O głupota! Nic nie jest mniej podobnem do na-

szego narodu, niż ten rozdwojony naród; nie jest bardziej sprzeczne duchowi francuzkiemu, niż jego duch świętoszkowaty.

To stare przysłowie (datujące od p. de Choiseul), dziś nie ma żadnego znaczenia w ustach francuzów. Dostę płaskie to pochlebstwo było powiedziane do teścia Ludwika XV (króla polskiego Stanisława Leszczyńskiego) przez dworaków kochanka pani Dubarry i trzeba przyznać, że miało pewną podstawę. Szlachta we Francji wyobrażała sobie, że zawiera w sobie wszystkie siły żywotne, że wyobraża cały naród; szlachta polska nie inaczej myślała i rozumowała.

Nie było podobniejszem do pychy arystokracji francuzkiej, nadjeszcze śmieszniejszą pychę polaków: takie same ciasne pojęcia, takie same uczucia bez wzniosłości, *taka sama wiara* (jak powiadali pomiędzy sobą), takie same dumne nadzieje, taka sama pogarda osobistej zasługi i miernego majątku, takąż sama ciemnota, takie same zaślepienie.

Jeżeli, jak powiada, naród polski streszcza się w stronnictwie klerykałem, w stronnictwie księżem i szlacheckim, niema on nic wspólnego z nami. — Nie jest to nasz krewny w jakimkolwiek bądź stopniu, tem mniej nasz brat. Nie zapominajmy, że nasza arystokracja, w skutku wielkiej rewolucji społecznej, zmieszczła się z innymi atomami, z innymi masami naszej narodowości dla utworzenia całości, kiedy w Polsce wyższa i niższa szlachta zawsze trzymała się w odrębności od ogromnej większości.

Dla tego narodu szlachty, my jesteśmy wyswobodzicielami, kiedy nas potrzebuje (jak w 1863); ale w gruncie, jesteśmy tylko *bezbóżnikami, wrześniowcami* *). Idźcie do Polski; jeżeli jesteście demokratami, nie uniknicie tych obelg.

Jeżeli, co jest rozsądniejszem, lud polski jest prawdziwym ludem (milionami niewolników wyswobodzonych przez Rosję), — jeżeli to jest lud o którym mówił król polski, powiadając: *Jest to jedyny lud w świecie, pozbawiony praw ludzkości*, to on jest naszym bratem. Podobny jest do nas, a raczej myśmo do niego byli podobni, — przed trzemaset laty. On ma prawo do naszych sympatji, powinniśmy badać objawy jego nędzy, pośród tego niepopularnego powstania, którego koszta płaci pomimo woli.

Poddany, — to dusza „za dziesięć talarów”, której zamordowanie odpokutowywa się dziesięcioma talarami. — Włościanie nigdy nie mieli ojczyzny; parjasowie mieli tylko panów.

Ci co mieli obowiązek oświecania ich, deptali ich nogami, jak zeschłą słomę. Czasy okropne, czasy przekłete! jak niebo było czarne i cisnące nad głową biedaka! Człowiek przygnieciony hańbą, ugięty pod boleścią, nachylony nad swą skibą, oczekiwał, spodziewał się tylko kataklyzmu, który mu przyniesie śmierć lub wolność.

Kataklyzm nadszedł w dwóch razach. Wyswobodzające przekształcenie odbyło się w dwóch odrębnych okresach, w końcu których „dzika zwierzyzna”, odetchnęła, odżyła: zwierzę stało się człowiekiem.

W zeszłym wieku pan polski żyje tylko dla siebie, myśli tylko o sobie. Reszta ludzkości nie istnieje. Postęp, rodząca się cywilizacja wcale go nie obchodzi. Swą burzliwością, swą moralną inercją, swem tradycyjnym barbarzyństwem tamuje on bieg pojęć i rzeczy w Europie.

Ukazała się cesarzowa.

Ręką obciążoną w żelazną rękawicę, złamała miecz Polski, zniosła jej narodowość. Włościanin nic nie powiedział. Czy jest polakiem? jest niewolnikiem. Zmiana pana mało go obchodzi.

Dumny, zaślepiiony pan, zwyciężony przez kobietę, czy zstępuje do ludu? Czy usiłuje się podnieść za pomocą ni go? Czy bierze przykład z wszystkich państw europejskich? Nie; z armją, którą utworzył mu cudzoziemiec buntuje się, spiskuje, bije się, ale nie wyciąga ręki do włościanina. Przy ciągłym jego pokonywaniu, spełnia się ten pierwszy okres, przepowiadający jego wieczny koniec.

Pewnego błogosławionego dnia, jeden z potomków Katarzyny Wielkiej, ośmiela się powiedzieć do pięćdziesięciu milionów niewolników: „Jesteście wolnymi, macie prawo do pracy, dawny pan będzie wam płacił, każda robota wymaga wynagrodzenia”. A tem nieszczęśliwy lud zdruzgotany przez straszny szereg plag, podnosi głowę, spogląda w niebo.

Samolubny i barbarzyński pan uczuł rumieniec

*) *Wrześniowcami* (*septembriseurs*) nazywano tych, co w d. 2, 3, 4 i 5 września 1792 mieli udział w rzeziach w więzieniach paryżkich.

na twarzy po policzku. Zrozumiał swą słabość, ale nie zmienił serca.

Po wzięciu Langiewicza do niewoli, pan przyszedł zebrać pomocy włościanina. Dumny rzecze do poddanego: „Ty tylko możesz mi zwrócić com stracił”. Poddany o! powiada dumnie: „Szlachto, zapóźnie; twe słowa są fałszywe, jak serce twe jest fałszywe; zawsze obiecywałaś, a nigdy nic nie dotrzymywałaś. *Kłamstwo*: to jest twe imię”.

Lud nie myli się; szlachta ma tylko jeden cel niegodny, występny, fatalny: powrócenia za pomocą ludu do tej rozhukanej swawoli, którą nazywa swą wolnością! Zdobyć za pomocą ręki ludu mocy przeciążania go, mocy uciskania go do krwawego potu, do łez, zdobyć sobie zbytku, dostatków — oto jest szczytna podłość o jakiej marzyła *jezuicka szlachta*. Ufny w Cesarza, który wydobyl go z przedczesnego piekła, gdzie wił się pod batem, włościanin czeka końca powstania. Ale Cesarz waha się, cała stara Europa jest przeciwko niemu, nie może przytłumić od jednego ciosu tego niepochwycalnego bezładu z którego uczyniono *narodowe zmartwychwstanie* i wojna nie kończy się.

Z początku spokojna, ludność wiejska zaczyna marszczyć czoło, obojętni stają się nieprzyjaznymi (lipiec 1863). Rzecz, do której nikt nie przywiązywał znaczenia, wydaje się dziś krwawą i okrutną obelgą. Rząd daje swobodę proletarjuszom, a ta swoboda jest urągowaniem. Zawsze ta sama niepewność położenia. Komitet narodowy nadaje taką swobodę i oznacza taką daninę. Należy zapłacić tyle panu, a pan może zabrać całą resztę. Dowódca bandy, tam pod krzyżem, na drodze, odczytał proklamację równie liberalną jak kłamliwą, a ponieważ słuchano go szemrając, powiedział: „Jesteście wszyscy głupi niewolnicy”. Na ten raz dotkliwa obelga nie umilkła pośród śmiechu i szyderstwa. Pozostaje w sercu *niewolnika*! Niewolnik mści się i denuncjuje powstańca.

Proboszczowie przy konfesjonale, na ambonie, przy mszy, w kościele i chałupie podlegają fanatyzm religijny. Zakonnicy podniecają niezliczoną ludność wiejską przeciwko władzom moskiewskim. Książ nie przebierający w środkach, dopuszcza się uciemnienia włościan w imieniu Rosji. Zabrania im například tańca lub muzyki, mówiąc: „To Rosja zabrania”. Powstańcy palą jaki dom, pustoszą jakie pole i mówią: „To moskale”. Nic nie pomoże, a ten lud który nam przedstawiają jako unicestwiony, jako zezwierzęcony, dosyć ma rożgnięcia aby się nie dać oszukać. Wychowany przez samo duchowieństwo w wierze w cuda, spodziewał się, oczekiwał przez czarne z okropności lata, cudu wyswobodzenia, a tego cudu kto dopełnił? Rosja! Wie o tem. Nigdy nie poszarpie ręki, która wyciągnęła go z bezdennej przepaści.

Polska, w zimie zmarznięta pod śniegiem, teraz błyszczą przy słońcu (sierpień 1863). Zboża dojrzały, owoce wiszą na uginających się drzewach. Niebo jest czyste, a jednak jest duszno. Powietrze jest za ciężkie dla płuc w tej atmosferze kłamstwa, nędzy, łez. Bóg dał dobry zbiór, ozdabia ziemię wszelkimi bogactwami potężnej natury, daje robotnikowi zgietemu nad pługiem chleb powszedni, a człowiek niszczy to wszystko w jednej chwili gniewu. Zdawałoby się, że szatan puścił dech piekielny na wszystkie nadzieje biedaka.

Banda powstańców wczoraj przeszła przez wioskę; zabrała z sobą dwudziestu najpiękniejszych chłopców.

Banda powstańców, zwyciężona dziś rano (słyszano strzały), ukryła się w ciemnym, niedostępnym dla żołnierzy lesie, a żołnierze spalili go.

Batalion ruski stanął tam, za temi zbożami, pokrywającymi równinę aż do skłonu horyzontu. Wieczorem ogień wybucha w stu miejscach ogromnej równiny; słoma skręca się pod wznoszącymi się płomieniami, powstańcy spędzili nieprzyjaciela!

Zboże spalone! las spalony! dom spalony! włościanin, wół może umrzeć z głodu.

Przepaść napełnia się; jeszcze jedna kropla a przeleje się.

Rząd powiesił włościan, którzy nie mogli już zapłacić podatku. Rząd powiesił leśników, którzy nie chcieli być przewodnikami! Rząd powiesił włościan, którzy nie chcieli walczyć z powstańcami. Zandarmi polscy zdeptali pole tego, obili owego, i zgwałcili żonę znów temu!

O! to za wiele! Kielich pełen goryczy przelewa się i z tego wylewu wytryska promień straszniego gniewu!

NIEMA JUŻ POLSKI! wyje tak, że aż drzy niebo. A w swej wściekłości, ten któremu wy-

rzadzano krzywdy od tysiąca lat chwyta za strzelbę, strzela do powstańca przechodzącego przez jego pole, i nazywa go psem!

Na drugim końcu Europy rozchodzi się okrzyk: Rzeź chiłopska uorganizowana przez Rosję! Cesarz naciska ręką na obróż wrzącego kundla, który warczy, że nie może ugryźć!

Kronika.

* (Życie Cezara). Podług la Presse, pierwszy tom dzieła Napoleona III, będzie wyłącznie poświęcony historii konstytucji rzymskiej od założenia Rzymu do czasów Juliusza Cezara.

* (Felice Romani), poeta włoski, który napisał między innymi libretto do oper „Norma” i „Somnambula”, zmarł w 76-m roku życia, w swej rodzinnej wiosce Moneglia, nad Riviera di Levante przy zatoce Genueńskiej.

* (Zima i wiosna). Krak. Z. Kraków, 6 lutego. Od dnia wczorajszego wszystko tu marznie; jest to trzeci w tym powrót mroźów, a zatem ostatni, o ile wnosić można z długoletnich doświadczeń.

* (Drogi żelazne). Pos. Z. Zgromadzenie reprezentantów miasta Poznania uchwaliło jednogłośnie na posiedzeniu z 1-go b. m. sumę 120,000 talarów na budowę drogi żelaznej poznańsko-gombińskiej, na warunkach projektowanych przez komisję finansową.

* (Repertuar oper). W c. k. teatrze opery w Wiedniu przedstawiano: 12-go stycznia, Monte-Christo, balet; 20-go Hugonotów Meyerbeera;

21-go Fra Diavolo, Auber’a; 22-go Dom Sebastiana, Donizettego; 23-go Lindę z Chamounix, Donizettego; 24-go Esmeraldę, balet; 25-go Normę, Belliniego.

ma, Zampa, Herolda; 23-go Le Caid, Thomas’a, Le Domino noir, Auber’a. Teatr liryczny: 18-go i 20-go stycznia: Bégaïemens d’amour, Grisar’a; Violetta, Verdi’ego; 19-go i 24-go Mireille, Gounod’a; 21-go Richard coeur de Lion, Grétry’ego, Mireille, Gounod’a; 22-go Le Cousin Babylas, Caspers’a; Violetta, Verdi’ego; 23-go Les Noces de Figaro, Mozart’a.

* (Kwestja duńska). Pod tytułem: The Palmerston monument, erected from the ruins of the Danish monarchy, wyszła niedawno, w Hamburgu i Londynie, nadzwyczaj ostra filippika przeciw polityce terazniejszego gabinetu angielskiego.

* (Choroba i śmiertelność) w Poznaniu, jak donosi Pos. Z., zwłaszcza pomiędzy wojskiem, przybierają rzadkie dotąd rozmiary. W obu szpitalach wojskowych, tak starym jak i nowym, które są zapelnione, leży obecnie 500 ludzi, chorych częścią na tyfus, częścią na świerzb, która to ostatnia choroba trapi szczególnie 52-gi pułk.

* (Balet). Pierwszych dni b. m. przybyło do Poznania towarzystwo baletnicze włoskie, zostające pod kierunkiem p. Ambrogio, w zamiarze dania dwóch przedstawień. Towarzystwo to, złożone z ośmiu osób, ma celować głównie w tym rodzaju tańców, który odpowiada wymaganiom estetycznym.

* (Droga lalka). Książę Metternich poseł austriacki przy dworze paryżkim ma córkę ośm lat wieku liczącą, której Rothschild ofiarował w prezencie lalkę tej samej wielkości co ona, obdarzywszy poprzednio takową prawdziwie książęcą wyprawą; niczego albowiem nie brakowało, nawet najdelikatniejszych i najdroższych koronek z Paryża i Alençon, w wielkiej ilości.

* (Wypadki). W dniu onegdajszym Paulina Sliwerska szwaczka lat 24 wieku liczącą, przybywszy na mieszkanie pod Nr 500b nagle w nocy zachorowała, a będąc rano wiezioną do szpitala Dzieciątka Jezus w drodze życie zakończyła. — W dniu wczorajszym Teodor Burzyński furman od rzeźnika, wyjeżdżając szybko wozem z bramy domu Nro 614b przy ulicy Niecałej, najechał na żonę stróża tegoż domu Józefę Sidorowską, której złamał rękę i zebro; po udzieleniu jej natychmiast pomocy lekarskiej na dalszą kurację odwiezioną została do szpitala, sprawca zaś tego wypadku Burzyński odesłany do aresztu policyjnego.

TEATRA W WARSZAWIE.

WIELKI TEATR. — Dziś we Czwartek dnia 9-go Lutego 1865 roku, Opera w 5-ciu aktach, Otton Łucznik. — Tańce.

Zacznie się o godzinie 7-ej.

Jutro w Piątek Wielki Teatr: La Traviata (Violetta), przez artystów Włoskich. abonament lit. A. Nr. 9. —

Teatr Rozmaitości: Przebudzenie się Lwa. — Nio bez przyczyny.

Spostrzeżenia Meteorologiczne.

Table with meteorological data: Dnia wczorajszego, Barometr w milimetrach, Termometr 100-stop, Stan nieba, Największe zimno, Dzień z rana, Wzrost wody na Wiśle.

CENY TARGOWE.

Table with market prices: Rodzaj produktów, Czterwart od — do, Korzec od — do, Pszenica, Żyto, Jęczmień, Owies, Groch polny, Kartofle, Pud siana, Pud słomy, Okowity wiadro, garniec.

KURSA GIELDY WARSZAWSKIEJ.

Table with stock market rates: Monety, Papiery, Wexle, including items like Pół-Imperjal Rosyjskie, Obligacji Skar., Akcje Głównego Towarzystwa Rosyjskiego, Wexle Berlin, Gdańsk, Hamburg, Moskwa, Petersburg, Paryż, Wiedeń.

KURSA TELEGRAFICZNE.

Table with telegraphic rates: z Berlina, z Wiednia, z Paryża, z Londynu, including items like 5a Pożyczka Rosyjska, Obligacje Skarbowe, Bilety Banku Rosyjskiego, Koleje Rosyjskie, Wexle na Londyn, Hamburg, Paryż, Pożyczka Narodowa, Akcje Banku Kredytowego, Renta 3%, Akcje Kredytu Ruchomego, 5% Papiery (Consols).

(N. D. 841) *Контора Суwalkскаго Военнаго Госпиталя.*
Въ присутствіи Конторы Госпиталя 5 и 9 числа будущаго Февраля сего года производится будущаго торги и переторжка на окраску половъ, оконъ и дверей възданіяхъ подъ помѣщеніе госпиталя занимаемыхъ, а также желѣзныхъ и деревянныхъ Госпитальныхъ вещей. Кромѣ изустныхъ торговъ, допускается присылка къ дню переторжки не позже 11 часовъ утра, запечатанныхъ объявленій съ обозначеніемъ цѣны и благонадежнымъ залогомъ примѣрно 200 руб. сер.
Г. Суwalkа 21 Января 1865 г.
Смотритель Госпиталя,
Ротмистръ, Кинизъ.

(N. D. 872) *Patron Trybunału Cywilnego I. Instancji Gubernji Augustowskiej Wydziału II.*

Podaje do publicznej wiadomości, że z mocy wyroków Trybunału tutejszego daty 6 (18) Maja i 3 (15) Listopada r. b. w sprawie Tomasza Malinowskiego, Józefaty Malinowskiej, panny, Kazimierzy z Malinowskich Nekczyskiej wdowy, oraz Emilji z Malinowskich Franciszka Pietraszewskiego żony, czyli obojga małżonków Pietraszewskich, w mieście Gubernjalnem Grodnie, Cesarstwie Rosyjskiem zamieszkałych, a zamieszkanie prawne u Edwarda Awejde, Patrona w Suwalkach obrane mających, współwłaścicieli dóbr Sambor, powodów, pko Weronice z Kotarskich Bakierowej, wdowie w folwarku Kiełbaskach Okręgu Dąbrowskim, Maksymiljanowi Bakiera urzędnikowi drogowemu, w mieście Kurowie gubernji Lubelskiej, Kornelji z Bakierów Drągowskiej, żonie Franciszka Drągowskiego, Sekretarza w mieście Gubernjalnem Grodnie, Marjannie z Bakierów, żonie Aleksandra Jsakiewiczza, w folwarku Staryszewie Gubernji Grodzieńskiej, Katarzynie z Marjewskich, pierwszego ślubu Krupowiczowej, powtórnego Wierzbowskiej, obecnie Ignacego Nizińskiego urzędnika żonie, w mieście Warszawie pod N. 2685. Izabelli z Krupowiczów, żonie Marcina Modzelewskiego w folwarku Samborach, — Maksymiljanowi Zebrowskiemu konduktorowi Poczty w imieniu własnem, oraz jako ojcu i naturalnemu opiekunowi nieletniego syna Antoniego Zebrowskiego, w małżeństwie z niegdą Benigną z Krupowiczów zrodzonego, w mieście Warszawie pod N. 1348. Józefie z Krupowiczów Bartłomieja Nowakowskiego żonie, w mieście powiatowem Augustowie zamieszkałym, pozwanym, rozporządzoną została w drodze działów sprzedaż drogą publiczną licytacji, Dóbr Ziemiskich Sambory, do własności obu stron procesujących należących; w Okręgu Dąbrowskim gubernji tutejszej położonych, w ogólności zawierających przestrzeni morgów 354, przętów 286, miary nowopolskiej, w poletkach folwarcznych, a razem z dalszeim gruntami morgów 418, przętów 16, graniczących w prostych linjach, na północ z Dobrami Białobłota i Wojtowiec, na wschód i południe z Dobrami Seiecek Górskiego, na zachód z Dobrami Wasiliewiczze, odległych od miasta Gubernjalnego Grodna, wiorst 12, od kolei żelaznej Warszawsko-Petersburgskiej, wiorst 10, od rzeki Spławnej Niemen, wiorst 4, od miasta Sopotkinia, jako najbliższego targu wiorst 8, składających się z odpowiednich zabudowań, gruntów, ogrodów, łąk, Lasu Sosnowego i zarośli.

Po odbyciu pierwszej publikaty aktu obejmującego zbiór objaśnień i warunki sprzedaży, delegowany Złotkowski Asesor tutejszego Trybunału, wyznaczył termin do przygotowawczego przed nim przysądzenia wspomnianych dóbr, w sali posiedzeń tegoż Trybunału, tu w Suwalkach na dzień 5 (17) stycznia roku przyszłego 1865, godzinie dziesiątej z rana; każdy więc chce kupna mający, w tymże terminie zgłosić się zechce. Licytacja ta odbywać się będzie za pośrednictwem Patronów, i rozpoznanie się od sumy rubli srebrem 6,760 kop. 46. Wyraźniej rubli srebrem sześć tysięcy siedemset sześćdziesiąt kopiejek czterdzieści sześć, jako szacunku przez przysięgłych Biegłych ustanowionego.

O dalszych warunkach sprzedaży, powziąć można wiadomość każdego czasu w kancelarji podpisanego Pisarza Trybunału oraz u Edwarda Awejde Patrona w Suwalkach zamieszkałego, który przeda tę imieniem powodów na drodze pilniejszej popiera.

Akt obejmujący zbiór objaśnień i warunki sprzedaży złożony został w kancelarji podpisanego Pisarza Trybunału.
Suwalki d. 3 (15) Grudnia 1864 r.
K. Grabowski.

Po odbyciu w terminie jak wyżej przygotowawczego przysądzenia za sumę rubli sr. 6770. Decyzją delegowanego W. Złotkowskiego Asesora Trybunału daty 5 (17) Stycznia r. b. termin do przysądzenia stanowczego dóbr Sambory, poczynając licytacją od powyższej sumy wyznaczony został na dzień 1 (13) Marca r. b. godzinie 9 1/2 z rana, w miejscu jak wyżej na audjencji publicznej Trybunału tutejszego.
Suwalki d. 22 Stycz. 3 (Lutego) 1865 r.
Wierzbicki.

(N. D. 891)
Podpisany Patron przy Trybunale Cywilnym Gubernji Warszawskiej w Warszawie przy ulicy Sto Jerskiej pod N. 1776 zamieszkały, ogłasza niniejszem że z mocy wyroków Trybunału Cywilnego w dniach 4 (16) Czerwca i 27 Listopada (9 Grudnia) 1864 r. między Anną z Górskich Warpechowką po Franciszku Walentym Warpechowskim pozostałą wdową, w Warszawie pod N. 1626j7 zamieszkałą jako powódką z jednej a Ludwikiem i Katarzyną z Sziénkowi małżonków Maciejewicz w Warszawie pod N. 1267b zamieszkałymi jako właścicielami sprzedawanej nieruchomości pozwanymi przez Kędzińskiego Patrona Trybunału bronionemi z drugiej strony zapadłych, sprzedana będzie przez publiczną licytacją w drodze działów.

NIERUCHOMOŚĆ N. 1267b
w Warszawie przy ulicy Brackiej i Alei Jerolimskiej, w obrębie Sądu Pokoju Okręgu i miasta Warszawy Wydziału III w Cyykule Policyjnym i Administracyjnym X. położona, granicząca jednym frontem z ulicą Bracką, drugim z ulicą Jerolimską, od ulicy Jerolimskiej dotyka posesji N. 1265j7a do Wsiewołoda Istomina należącą, od ulicy zaś Brackiej z nieruchomością N. 1264 do Stanisława hrabiego Kossakowskiego należącą.

Nieruchomość ta składa się z domu frontowego masiv murowanego o parterze z mieszkaniami poddasznemi i piwnicami sklepieniami, oficyjnym masiv murowanej o parterze z mieszkaniami poddasznemi i piwnicami, oficyjnym masiv murowanej o parterze z mieszkaniami poddasznemi dymnikowemi, kloaki z drzewa, stajni, wozowni i komórki całkiem z desek postawionych, komórek z desek pobudowanych, domku drewnianego, szopy i komórki drewnianych w drugim podwórzu szopy małej i takieje szopy w drugim podwórzu szopy małej i takieje szopy w drugim podwórzu z desek, drzewa gruszkowego rodzajnego, studni wraz z pompą drewnianą w pierwszym podwórzu, parkanu z dekek i galarowizny oraz sztachet, muru parkanowego, pięciu mostków od ulicy, bruku na podwórzu z kamieni połowych gruntu dziedzicznego łokci kwadratowych 4325.

Do odbicia sprzedaży delegowany W. Rożnowski Sędzia Trybunału i przed nim w dniu 24 Grudnia (5 Stycznia) 1864j5 r. odbyło się pierwsze ogłoszenie zbioru objaśnień i warunków sprzedaży zaś w dniu 5 (17) Lutego r. b. o godzinie 9 i pół z rana odbędzie się przed tymże delegowanym w miejscu zwykłych posiedzeń Trybunału Cywilnego Gubernji Warszawskiej w Warszawie pod N. 549 drugie ogłoszenie zbioru objaśnień i warunków sprzedaży a zarazem przygotowawcze przyzadzenie rzeczowej nieruchomości.

Licytacja rozpocznie się od sumy rs. 1425 kop. 92 i pół jako wartości przez biegłych wyznaczonej. Vadjum wynosi rs. 1500. Taksa zbiór objaśnień i warunki sprzedaży, przejrzane być mogą w Kancelarji Pisarza Trybunału Wydziału I i u podpisanego Patrona jak wyżej zamieszkałego.

Cholewicki Patron. (1743)

(N. D. 892) Podpisany Komornik wiadomo czyni i ogłasza że prawnie zajęte dochody dwóch nieruchomości, mianowicie N. 2222 przy ulicy Pokornej i N. 835 przy ulicy Ogrodowej, w Warszawie położonych, wdzierżawione będą przez publiczną licytację, na rok jeden poczynając od dnia 1 Kwietnia n. s. 1865 r. do tegoż dnia i miesiąca 1866 r.

Termin po odbyciu tych licytacji, przedemną podpisanym Komornikiem, pierwszej nieruchomości na dzień 15 (27) Lutego 1865 r. o godzinie 10 z rana, a zaś drugiej na dzień 16 (28) t. m. i. r. i o tej samej godzinie, na gruncie tychże nieruchomości oznaczam.

Licytacja nieruchomości N. 2222 zaczynać się będzie od sumy rs. 450, zaś nieruchomość N. 835 od sumy rs. 100.

Warunki licytacyjne obydwóch tych nieruchomości przejrzane być mogą codziennie w Kancelarji podpisanego Komornika w Warszawie przy ulicy Sto Jerskiej w domu pod N. 1776a zamieszkałego.

A. Tymecki. (1-1636)

(N. D. 902) Są do sprzedania z wolnej ręki dwoje dóbr, jedno włók 130 rozległości mające w Powiecie Siedleckim, drugie włók 1 15 w Powiecie Zamojskim, Gubernji Lubelskiej położone. W obu dobrach gleba ziemi pszenna i po dostatkiem łąk, a zabudowania w stanie zupełnie dobrym; bliższa wiadomość u W. Józefa Wołoskiego Patrona w Lublinie. (1-1796)

DONIESIENIA PRYWATNE.

(N. D. 520) Mam honor. zawiadomić niniejszem pp. kapitalistów, że domy murowane będące moją własnością, mianowicie w mieście Łodzi na starym mieście pod N. 228j9 i na Piotrkowskiej ulicy pod N. 19 w korzystnych miejscach które po odliczeniu podatków i kosztów reperacji, czystego dochodu 8 0j0 przynoszą (o czym przekończ się można z kontraktów półrocznych zawartych z lokatorami) którzy placą komorne antycypatywne, również kilka placów każdego czasu są do nabycia zdadnymi do budowl.
Saltzman. (1-800)

(N. D. 443)

CENNİK SZKŁA TAFLOWEGO

w całych skrzyniach po 10 kóp hutniczych, — i w pół skrzyniach po 5 kóp hutniczych, zapakowanego, wyrabianego w fabryce mojej, Kryszałow i Szklą Czechy pod Garwoolinem, w Gubernji Lubelskiej położonej, na miejscu w fabryce, oraz w składzie w Warszawie przy ulicy Senatorskiej Nr. 477 lit. A.

Ilość szyb na jedną kope hutniczą	Obszerność		Szyby grubości pojedynczej			
	Wysokość szyby	Szerokość szyby	Nr. 1.		Nr. 2.	
			Wypada kopa hutnicza			
Złp. 17. Złp. 15.						
Wypada jedna szyba						
Całe polskie			Złp.	Gr.	Złp.	Gr.
1	40	30	17	—	15	—
1 1/2	36	29	11	10	10	—
2	34	28	8	15	7	15
3	32	26	5	20	5	—
4	30	25	4	7 1/2	3	22 1/2
5	28	23	3	12	3	—
6	26	22	2	25	2	15
7	25	20	2	12 6/7	2	4 2/7
8	24	19	2	3 3/4	1	26 1/4
9	22	18	1	26 2/3	1	20
10	20	17	1	21	1	15
12	18	16	1	12 1/2	1	7 1/2
14	17	15	1	6 3/7	1	2 1/7
16	16	13	1	1 1/5	—	28 1/5
18	15	12	—	28 1/3	—	25
20	14	12	—	25 1/2	—	22 1/2
30	12	10	—	17	—	15
40	11	9	—	12 3/4	—	11 1/4
50	10	8	—	10 1/5	—	9
60	9	7	—	8 1/2	—	7 1/2

Oprócz tego wyrabiają się w fabryce mojej Szyby różnokolorowe, Szyby karbowane, jako też Szyby całe białe, te ostatnie aż do wysokości blisko 60 cali, a szerokości 35 cali, które jedynie na szczegółne zamówienia i obstalunki, grubości pojedynczej, półtoracznej, lub dubeltowej, po cenach do ich rozmiaru i grubości umiarkowanie zastosowanych, dostarczane być mogą. Dachówki szklane stosownie do ich grubości i wielkości, od złp. 1 1/2 do złp. 3 za sztukę.

Za skrzynię do zapakowania szkła użyte, oddzielnie się rachuje, lecz na koszt oddawcy odesłane, po cenie zarachowanej napowrót przyjmowane będą.

Listowne obstalunki wprost do fabryki mojej Czechy, lub też do powyższego składu uczynione, z wszelką punktualnością wykonane zostaną.

Fabryka Szklą CZECHY, dnia 1 Stycznia 1865 r.

Ignacy Hordliczka. (526.)

(N. D. 669)

OD WYDAWCY PISM MICKIEWICZA.

Pragnąc wydanie moje **Pism Mickiewicza** w 8-miu tomach, wraz z obszernym życiorysem jego, jeszcze bardziej upowszechnić i uczynić je przystępnym nawet dla osób mniej zamożnych, postanowiłem cenę dotychczas zniżoną jeszcze na niejakie czas utrzymać, to jest: za ośm tomów **Pism Mickiewicza**, z portretem autora, rs. 5, zaś za wydanie w 8-miu tomach na papierze welinowym, z portretem autora, z 8-miu stalorytami rs. 7. Osoby na prowincji lub w Cesarstwie zamieszkałe, zechcą dołączyć na koszt przesyłki za każdy egzemplarz 8-mio tomowy rs. 1. Życzący mieć egzemplarze oprawione pięknie, dopłacą rs. 2 kop. 70 za oprawę. Nadto polecam Szanownej Publiczności Księgarnię moją, zaopatrzoną ciągle w znaczny i najnowszy dobór książek polskich, francuzkich i niemieckich, które po cenach przystępnych sprzedaję.

(N. D. 668.)

POLANIN

czyli przypomnienia gospodarskie czerpane z trzydziestoletniego doświadczenia dla użytku doświadczonych, jako przypomnienie nowo zawód rozpoczynających, jako skazówka panów, jako kontrola administratorów, rządów i ekonomów przez Galicjanina **Bonifacego Ossuchowskiego**; cena egzemplarza rs. 1, w oprawie rs. 1 kop. 50.— Egzemplarze znajdują się jeszcze w małej ilości w księgarni **S. H. Merzbacha** przy ulicy Miodowej.

OSTRZEŻENIA.

(N. D. 807) Na mocy upoważnienia przez wyrok Trybunału Cywilnego Gubernji Augustowskiej Wydziału I w Łomży d. 16(28) Lipca 1864 r. zapadły udzieleno, wzywam wszystkich jakiegokolwiek pretensje do Antoniego Krasuskiego Komornika przy Trybunale Cywilnym w Łomży ex re jego urzędowania mieć mogą-

cych ażeby w ciągu trzech miesięcy takowe w Księdze wieczystej dóbr Ziemiških Glinki w Ogu Biebrzańskim położonych objawili gdyż po upływie tego czasu kaucja za tymże Antonim Krasuskim w dziale IV wykazu hipotecznego w Złewkach na tychże dobrach Glinki zapisana będzie wykreślona.

Łomża dnia 16 (28) Października 1864 r.
(3) Biernacki Patron